TOLUNAY, A., 1994., Orman Yangınlarının Önlenmesinde Halka Yönelik Yayım ve Eğitim Çalışmaları, Türkiye 'de Orman Yangınları (Nedenleri, Sonuçları ve Önlemleri) Sempozyumu, 27 Eylül 1994, TMMOB Orman Mühendisleri Odası, Yeni Sahne, Ankara.

ORMAN YANGINLARININ ÖNLENMESİNDE HALKA YÖNELİK YAYIM VE EĞİTİM ÇALIŞMALARI

Ahmet TOLUNAY
Orman Yüksek Mühendisi

1.Giriş

Tarih öncesi çağlara gidersek,dünya üzerindeki ilk ateş kaynağının toprağa düşen yıldırımlar olduğunu görürüz.Bu şekilde doğada kendiliğinden oluşan alevler,uzun çağlar boyunca ateşin tek kaynağı olmuştur.Zaman içerisinde ateşin denetim altına alınması,uygarlık yolunda insanoğlunu önemli bir aşamaya getirmiştir.İnsanoğlu;M.Ö. 7000'li yıllarda delgi, bıçkı gibi sürtünme sağlayıcı aletler kullanarak ya da piritleri çakmak taşına sürterek ateş yakma tekniklerini öğrenmiş ve çeşitli amaçlar için kullanmaya başlamıştır.Ateş sadece sıcaklak vermek ve yemek pişirmek için kullanılmamış,av hayvanı ya da şavaş sırasında düşmanı istenen yöne sürmek gibi amaçlar için de kullanılmıştır.Bu kullanım amaçları içerisinde en çarpıcı olanı ise;tarımsal alan elde etme gayesiyle ateşin kullanımı olmuştur.

Genel bir yargı olarak,ateşin bulunuşunun insanoğlu için önemli ve yararlı bir yenilik olduğu belirtilebilir.Fakat denetimden çıkmış ve kullanım amacının dışına taşmış olan bir ateş,insanoğluna her zaman zarar ve felaket getirmiştir.Ateşin insanoğluna getirdiği zarar ve felaketlerin başında ilk akla geleni orman yangınları olmaktadır.

Ülkemizde görülen orman yangınlarının % 99'unun insanlar tarafından çıkarıldığı ve geriye kalan çok az miktarında yıldırımdan meydana geldiği belirtilmektedir(Çanakçıoğlu,1988).Bu tebliğ orman yangınlarının "insan boyutunu"irdelemekte ve ülkemizde meydana gelen orman yangınlarının önlenmesinde yayım ve eğitim çalışmarının nasıl yürütüleceğine ilişkin genel bilgiler vermektedir.

2.Yangın Üçgeni ve İnsan

Yanma kimyasal bir oksidasyon olup meydana gelmesinde üç ana faktör etkili olmaktadır.Bu faktörler;sıcaklık,oksijen,yanıcı madde olarak belirtilebilir.Yanmayı meydana getiren bu üç faktörün meydana getirdiği üçgene

TOLUNAY, A., 1994., Orman Yangınlarının Önlenmesinde Halka Yönelik Yayım ve Eğitim Çalışmaları, Türkiye 'de Orman Yangınları (Nedenleri, Sonuçları ve Önlemleri) Sempozyumu, 27 Eylül 1994, TMMOB Orman Mühendisleri Odası, Yeni Sahne, Ankara.

"yangın üçgeni" denmektedir.Eğer bu üçlüden herhangi birisi olmazsa veya yeterli miktarda bulunmaz ise,yanma olayı da olmamaktadır.Bir yangının çıkmasına engel olmak veya çıkmış bir yangının hızını yavaşlatmak veya durdurmak için,adı geçen üç faktörden birini ortodan kaldırmak ya da bunların dengesini bozmak gerekmektedir (Çanakçıoğlu,1981).

Yanma olayını,ülkemizde meydana gelen orman yangınlarının çıkış nedeni açısından düşündüğümüzde,yukarıda belirtilen yangın üçgeninin farklı bir boyutunun olduğunu görebiliriz.Bu boyut yangın üçgeninin "insan" boyutudur.Çünkü ülkemizde meydana gelen orman yangınlarının % 99'u insanlar tarafından çıkarılmaktadır.İnsan yangın üçgenindeki faktörlerden "tutuşma sıcaklığı" ve "yanıcı madde" faktörlerini etkileyerek orman yangınının çıkmasına neden olmaktadır.Yanmakta olan bir sigara bu konuda en çarpıcı örnek olarak gösterilebilir.Çünkü verilen bu örnekte hem tutuşma sıcaklığı, hem de yanıcı madde aynı anda bir arada bulunmaktadır.Yangın üçgeninin bir diğer faktörü olan oksijen ise, doğada kendiliğinden mevcuttur.Herhangi bir orman alanında piknik yapan bir kişinin,dikkatsizlik ya da ihmal nedeniyle yanan bir sigarayı orman alanına atması sonucunda,önü alınmaz bir orman yangını meydana gelebilmektedir.Diğer taraftan anız yakmanın tarlasına fayda getireceğini düşünen bir köylü vatandaş,yaktığı anız ateşini denetiminden kaçırdığında,kendisine de felaketler getirecek bir orman yangınının çıkmasına neden olabilmektedir.Bu örnekler,ülkemizde meydana gelin orman yangınlarının mücalesinde insan unsurunun dikkatlice incelenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.Çünkü,orman yangınlarının meydana gelmesini önlemenin bir diğer yolu da;yangın üçgenindeki üç faktörün bir araya gelmesine neden olan insan faktörünü,bu üçlüden uzak tutmak ya da tutmanın yollarını bulmaktan geçmektedir.Bu açıdan orman yangınları için alınacak önlemler; yangın söndürme ekipleri oluşturmak,gözetleme kuleleri tesis etmek ya da haberleşme ağı kurmakla sınırlı kalmamaktadır.Kentli insanımıza doğa, orman ve çevre kültürünü verebilen,köylü vatandaşımıza ormanın sosyal ve ekonomik değerini anlatabilen yayım ve eğitim çalışmaları (extension), orman yangınları için alınacak önlemlerin çok geniş bir yelpazede olduğunu göstermektedir.

3.Orman Yangınlarının Nedenleri

Dünyanın bütün ülkelerinde çıkan orman yangınlarının iki temel nedeni vardır.Bu nedenler "yıldırım" ve "insan" olmaktadır.Türkiye'de 1960-1985 yılları arasında çıkan orman yangınları,meydana geliş nedenleri açısından incelendiğinde Tablo (1)'de verilen bir görüntü karşımıza çıkmaktadır.

TOLUNAY, A., 1994., Orman Yangınlarının Önlenmesinde Halka Yönelik Yayım ve Eğitim Çalışmaları, Türkiye 'de Orman Yangınları (Nedenleri, Sonuçları ve Önlemleri) Sempozyumu, 27 Eylül 1994, TMMOB Orman Mühendisleri Odası, Yeni Sahne, Ankara.

Tablo (1) Türkiye'de 1960-1985 Yılları Arasında Çıkan Orman Yangınlarının Ana Nedenleri(Çanakçıoğlu,1988)

YANGIN TÜRÜ	YANGIN SAYISI	ORANI
NEDENİ BİLİNEN YANGINLAR		
Yıldırım	264	1.2
Dikkatsizlik ve İhmal	5136	23.4
Kasıt	6363	28.8
NEDENİ BİLİNMEYEN YANGINLAR	10310	46.6
TOPLAM	22113	100.0

Tablo (1)'den de görüleceği üzere;Türkiye'de çıkan orman yangınlarının en büyük oranını (% 46.6), nedeni bilinmeyen orman yangınları oluşturmaktadır.Bilindiği üzere nedensiz hiç bir orman yangınının çıkabilmesi mümkün değildir.Çıkan her orman yangınının bir çıkış nedeni mutlaka vardır.

Tablo (1)'de, çıkış nedeni bilinen orman yangınları üç grupta ele alınmıştır.Yıldırım nedeniyle çıkan yangınlar, oransal olarak çok düşük düzeylerde kaldığından, ülkemizde çıkan orman yangınlarının çıkış nedenlerinin;(1)Dikkatsizlik ve ihmal (% 23.4),(2)Kasıt (% 28.8), olduğu görülebilmektedir.Belirtilen bu iki gruba ait orman yangınları, temel çıkış nedenleri açısından aşağıda verilen örnekler ile açıklanabilir.Bunlar;

(1)Dikkatsizlik ve ihmal nedeniyle çıkan orman yangınları;

- Güvenlik tedbirleri almadan orman içinde va da bitişiğinde ateş yakılması,
- Eğlenmek ve dinlenmek amacıyla gelinen orman alanında (örneğin;milli park, ormaniçi dinlenme yeri vb.gibi) piknik ateşi yakılması ve söndürülmeden bırakılması,
- Orman içerisine sönmemiş sigara ve kibrit atılması,
- Orman içindeki veya bitişiğindeki tarlalarda gerekli tedbirleri almadan ot, çayır ve istenmeyen örtü yakılması,
- Orman içindeki ve bitişigindeki tarlalarda anız yakılması,
- Çocukların ormanda ateş ile oynamaları,
- Çobanların dikkatsizce ormanda ateş yakmaları ve yaktıkları ateşi söndürmeden terk etmeleri,

gibi nedenlerle meydana gelmektedir(Eron ve Arkadaşları,1988)

TOLUNAY, A., 1994., Orman Yangınlarının Önlenmesinde Halka Yönelik Yayım ve Eğitim Çalışmaları, Türkiye 'de Orman Yangınları (Nedenleri, Sonuçları ve Önlemleri) Sempozyumu, 27 Eylül 1994, TMMOB Orman Mühendisleri Odası, Yeni Sahne, Ankara.

Yukarıda verilen örnekler, dikkatsiz ve ihmalkar bir insanın çıkmasına neden olduğu, orman yangınlarına ilişkin örneklerdir. Yukarıda verilen nedenler ile, orman yangınına sebeb olan bir insanın yangın sonrası psikolojik yaklaşımı, çok ilginç olmaktadır. Örneğin tarlasından kaldırdığı ürünün geride bıraktığı artıkları yakarak ülkeye felaket getirecek bir orman yangınına neden olan köylü vatandaş, hiç beklemediği bir sonuç ile karşılıştığında pişmanlığını nasıl ifade edeceğini bilemeyecektir. Diğer taraftan, çamaşır yıkamak için ateş yakarak su ısıtmaya çalışan, fakat kontrol edemediği ateş, bir ilçenin doğal dengesini bozacak bir orman yangınına neden olduğunda "Beni asın" diyen yaşlı bir köylü kadınının yaklaşımı duyduğu pişmanlığı, çarpıcı bir şekilde gözler önüne sermektedir. Öteyandan, bir piknik alanında yaktığı piknik ateşini kontrol edemeyip, bir orman yangını çıkmasına neden olan vatandaşımız, apar topar yangın alanından uzaklaşırken hem pişmanlık hem de şuçluluk duygusunu beraberinde götürmektedir. Bütün bu örnekler dikkatsizlik ve ihmal nedeniyle çıkan orman yangınlarının, insanların eğitimsizliği nedeniyle meydana geldiğini göstermektedir. Bu nedenle dikkatsizlik ve ihmal nedeniyle çıkan orman yangınları, insanları eğitmekle belli ölcüde önlenebilecek yangınlardır. Dikkatsizlik ve ihmal nedeniyle orman yangınına sebeb olan insanlar eğitime muhtaç olup, eğitilmeleri gerekmektedir.

(2) Kasıt nedeniyle çıkarılan orman yangınları;

- -Orman içindeki veya bitişiğindeki tarla ve otlakları genişletmek,
- -Ormanda yapılan yasadışı işleri örtbas etmek,
- -Orman idaresine veya personeline kızarak intikam almak,
- -İş ve kazanç sağlamak,
- -Siyasi istikrarsızlık yaratmak, ulusal güvenliğe ve ekonomiye zarar vermek,

gibi nedenlerle çıkarılmaktadır(Eron ve Arkadaşları, 1986)

Kasıtlı olarak çıkarılan orman yangınlarında bilinçli olarak suç işlemeye yönelmiş bir insan yapısı bulunmakta olup, çıkardıkları orman yangınları, ulaşmak istedikleri amaçlar için sadece bir araçtır.

TOLUNAY, A., 1994., Orman Yangınlarının Önlenmesinde Halka Yönelik Yayım ve Eğitim Çalışmaları, Türkiye 'de Orman Yangınları (Nedenleri, Sonuçları ve Önlemleri) Sempozyumu, 27 Eylül 1994, TMMOB Orman Mühendisleri Odası, Yeni Sahne, Ankara.

Kasıtlı ve bilinçli olarak orman yangınına neden olan insanlar için çeşitli cezai müeyyidelerin (para ve hapis cezası) uygulanması gerekmektedir.

4.Orman Yangınlarının Önlenmesinde Yayım ve Eğitim (Extension)

Ağaç ve orman kaynakları,bütün insanlar için önemli bir doğal kaynaktır.Bu yargı,tüm toplum tarafından sağlıklı bir şekilde algılanmadığı taktirde,ormansızlaşma ve çevre bozulmasının önü alınamayacaktır.Dikkatsizlik ve ihmal ya da kasıt nedeniyle orman yangınına neden olan insanlar,ağaç ve orman kaynaklarının değerini anlayamamış insanlardır.Ülkemizde insanlar tarafından çıkarılan orman yangınlarının,özellikle dikkatsizlik ve ihmal nedeniyle çıkan yangınların önlenebilmesi için,halka yönelik çeşitli yayım ve eğitim çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

4.1.Yayım ve Eğitimin Gerekçeleri

Gelişmekte olan ülkelerin kırsal yörelerinde,hayatlarını toprağa dayalı üretimlerden sağlayan geniş insan kitleleri bulunmaktadır.Bu kitlelerin büyük bir bölümünün orman alanları içerisinde yaşaması,kırsal yöre insanları olarak orman köylülerini,çevrelerindeki orman alanlarına bağımlı kılmaktadır.Çünkü ormanlar ve ağaçlar,kırsal yörede yaşayan insanların gereksinimleri olan;gıda,hayvan yemi,yakıt yapı materyali,vb gibi temel ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir.Ayrıca ormanlar, yaşam güvenliğinin devamlılığı için,çevresel stabiliteyi de sağlamaktadır.Bu nedenle kırsal yöre insanları olarak orman köylülerinin çevrelerindeki ormanların,kendileri için taşıdığı önem ve değeri çok iyi algılamaları gerekmektedir.Bu bilince varmış orman köylüleri,ormansızlaşmaya sebeb olan olaylardan uzak kalmaya çalışır.Çünkü ormansızlaşmanın faturasını,yine aynı yöre insanlarırnın ödemesi kaçınılmazdır. Günden güne azalan su kaynakları,bozulan doğal denge,azalan tarımsal verim,ülkemizde ormansızlaşmanın hangi boyutlara ulaştığını çarpıcı bir şekilde gözler önüne sermektedir.Bu gibi olumsuz olayların ormansızlaşma nedeniyle meydana geldiğini anlamayan ve yaktığı anız ya da çoban ateşini bilinçsizce kendi haline bırakan köylü vatandaşımızın

TOLUNAY, A., 1994., Orman Yangınlarının Önlenmesinde Halka Yönelik Yayım ve Eğitim Çalışmaları, Türkiye 'de Orman Yangınları (Nedenleri, Sonuçları ve Önlemleri) Sempozyumu, 27 Eylül 1994, TMMOB Orman Mühendisleri Odası, Yeni Sahne, Ankara.

davranışı,ülkemizdeki insanlarımızın ne denli eğitime muhtaç olduklarını göstermektedir.

Öteyandan ülkemizde,son yıllardahız kazanan sanayileşma ve kentleşme,toplumumuzun rereasyonel alan talebini hızla artırdığı bir gerçektir.Artan rekreasyonel talebin karşılanmasında ilk akla gelen doğal kaynaklar ise;ülkemiz orman kaynakları olmaktadır.Ülke insanlarımızın orman alanlarına yönelik rekreasyonel talebini karşılamak maksadı ile,çeşitli orman alanları,özellik ve niteliklerine göre;milli park, tabiat parkı,tabiat anıtı,ormaniçi dinlenme yeri olarak düzenlenmiş ve halkın kullanım ve istifadesine sunulmuştur.Toplumun hizmetine sunulmuş olan bu alanlar,çeşitli açıkhava rekreasyonu aktivitelerinin yapılmasına mekan teşkil etmektedir.

Orman alanları içerisinde,ormanlara zarar vermeyen birçok açıkhava rekreasyonu aktivitesinin yapılması olanaklı olmasına rağmen,ülkemiz insanlarının belli rekreasyon etkinliklerine yoğun bir şekilde yönelmeleri,toplumsal olarak orman kaynaklarına bakış açılarımızı ilginç bir şekilde yansıtmaktadır.Öteyandan toplumumuzda,halkın hizmetine sunulmuş orman alanlarını,çeşitli amaçlara hizmet eden rekreasyon alanları olarak değilde,sadece yenilen ve içilen bir yer olarak algılayan insanlarımız da bulunmaktadır.Ormana bu bakış açısı ile bakan kişiler,yaktıkları piknik ateşini denetimsiz bir halde bırakarak orman yangınlarının çıkmasına neden olabilmektedirler.Bu olaylar ülke insanlarımızın yeterince doğa,orman ve çevre kültürü alamadığını gösterdiğinden,çeşitli yayım ve eğitim çalışmarıyla bu eksikliğin giderilmesi gerekmektedir.

4.2.Yayım ve Eğitimin Genel Çerçevesi

En basit tanımıyla yayım ve eğitim;"Kişilerin sahip oldukları düşünceleri anlayarak ya da algılayarak,onların sağlıklı kararlar almasına yardımcı olmak amacıyla yapılan bilinçli bilgi haberleşmeleridir."Yayım ve eğitim çalışmalarında iki yönlü bir akım bulunmaktadır.Bu akımın bir ucunda yayım ve eğitim çalışmasını yapan kuruluş,diğer ucunda ise verilmek istenen mesajların iletildiği hedef kitle,yani insanlar bulunmaktadır.Yayım ve eğitim çalışmaları,çeşitli alanlanda hizmet veren kurum ve kuruluşlar tarafından,halkı belli konularda eğitmek ve bilinçlendirmek amacıyla yapılmaktadır.Bu tür çalışmalarda,öncelikle eğitimin hedeflendiği ya da mesajların iletileceği hedef kitlelerin tanımlanması ve belirlenmesi gerekmektedir(Smith,1993)

TOLUNAY, A., 1994., Orman Yangınlarının Önlenmesinde Halka Yönelik Yayım ve Eğitim Çalışmaları, Türkiye 'de Orman Yangınları (Nedenleri, Sonuçları ve Önlemleri) Sempozyumu, 27 Eylül 1994, TMMOB Orman Mühendisleri Odası, Yeni Sahne, Ankara.

Ülkemizdeki orman yangınlarının % 99'unun insanlar tarafından çıkarılması, orman yangınları konusunda halkın eğitilmesi ve uyarılmasını gerektirdiğinden, orman yangınları ile mücadele tedbirleri içerisine, halka yönelik yayım ve eğitim çalışmalarının dahil edilmesi yararlı olacaktır. Yayım ve eğitim programları uygulama alanlarına bakılmaksızın, hazırlanış biçimleri açısından benzer özellikler taşımaktadır.

4.3. Yayım ve Eğitim Çalışmalarının Aşamaları

Halkın eğitilmesi ya da bilgilendirimesi için yapılacak yayım ve eğitim çalışmaları, kesintisiz bir şekilde birbirini izleyen dört ana aşamadan geçerek yürütülmektedir. Bunlar sırasıyla aşağıda kısaca açıklanmıştır.

4.3.1. Araştırma ve Bilgi Toplama

Yayım ve eğitim çalışmaları; verilmesi düşünülen mesajların, belli kitlelere ulaşmasını sağlamak amacıyla yapılan çalışmalardır. Yayım ve eğitim çalışmasının yapılacağı hedef kitlenin özellikleri, eğilimleri, görüş ve düşünceleri bilinmedikçe, hazırlanan program istenen sonuçları veremez. Bu nedenle, ulaşılması düşünülen hedef kitlenin sağlıklı bir şekilde tanımlanması gerekmektedir. Öteyandan yayım ve eğitim programları, vereceği mesajlar ile halkı eğitmeyi ve bilgilendirmeyi amaçladığından, bu mesajların hangi araçlar ile hedef kitleye ulaştırılabileceği yine hedef kitle hakkında bilgi toplandıktan sonra ortaya çıkacaktır. Hedef kitle hakkında çeşitli bilgilerin toplanmasında mevcut veri ve istatistiki bilgilerden yararlanılacağı gibi; sosyal bilimlerde kullanılan araştırma yöntemleri olan; gözlem, anket, mülakat vb. gibi bilgi toplama tekniklerinden de yararlanılabilir.

4.3.2. Planlama

Yayım ve eğitim çalışmalarının ikinci aşamasında toplanılan bilgiler çerçevesinde, uygulanmasına düşünülen programın planlamasına geçilir. Hazırlanan planda program için gerekli para, programın süresi, kullanılabilecek haberleşme ve eğitim araçları, hedef kitleye ulaştırılacak mesajlar ayrıntıları ile belirtilir. Hedef kitleye

TOLUNAY, A., 1994., Orman Yangınlarının Önlenmesinde Halka Yönelik Yayım ve Eğitim Çalışmaları, Türkiye 'de Orman Yangınları (Nedenleri, Sonuçları ve Önlemleri) Sempozyumu, 27 Eylül 1994, TMMOB Orman Mühendisleri Odası, Yeni Sahne, Ankara.

ulaşmada en etkili haberleşme ve eğitim araçları yine bu aşamada belirlenmekte ve seçilmektedir.Bu araçlar bilindiği üzere basılı araçlar (gazeteler,dergiler,broşürler,el ilanları,afişler,pankartlar, vb.gibi) ya da sesli ve görüntülü yayım araçları (radyo,televizyon, ve diğerleri) olabilmektedir.

Planlama aşamasında yapılması gerekli işlemlerden bir diğeri ise;yayım ve eğitim programı ile verilmek istenen mesajların belirlenmesi olmaktadır.Çünkü verilmek istenen mesajlar hedef kitleye uygun olmak zorundadır.

4.3.3.Uygulama

Hazırlanan programın uygulaması yayım ve eğitim çalışmasının üçüncü aşaması olmaktadır.Bu aşamada planlaması yapılan program,belirlenmiş olan hedef kitleye ulaştırılmaktadır.

4.3.4.İzleme ve Değerlendirme

Yayım ve eğitim programının başarılı olup olmadığının anlaşılması için izleme ve değerlendirme yapmak gerekmektedir.İzleme ve değerlendirme işleminde,uygulanan programın başarısını ölçmek üzere çeşitli göstergeler kullanılabilir.Bu göstergeler uygulanan programın başarısını ölçerek,yayım ve eğitim çalışmasının kesin sonucunu uygulayıcılara verir.Öteyandan izleme ve değerlendirme çalışmarıyla,bundan sonra ele alınacak olan yayım ve eğitim çalışmalarına yol gösterecek bilgilerde elde edilir(Smith,1993)

5.Sonuç ve Öneriler

Ülkemizdeki orman yangınlarının % 99'u dikkatsizlik ve ihmal ya da kasıt nedeniyle insanlar tarafından çıkarılmaktadır.Dikkatsizlik ve ihmal nedeniyle çıkan orman yangınları,insanlarımızın eğitimsizliği ya da bilgisizliğinden kaynaklanmaktadır.Orman Bakanlığının orman yangınları konusunda,halka yönelik olarak yapacağı yayım ve eğitim çalışmaları,dikkatsizlik ve ihmal nedeniyle meydana gelen orman yangınlarının çıkmasını belli ölçülerde önleyebilir.

Orman yangınlarının önlenmesi maksadıyla halka olarak hazırlanacak yayım ve eğitim programları,tüm ülke insanlarını hedef kitle kabul eden programlar olabileceği gibi,belli özellikleri ile gruplandırılmış birkaç hedef kitleye yönelik programlarda olabilir.Örneğin

TOLUNAY, A., 1994., Orman Yangınlarının Önlenmesinde Halka Yönelik Yayım ve Eğitim Çalışmaları, Türkiye 'de Orman Yangınları (Nedenleri, Sonuçları ve Önlemleri) Sempozyumu, 27 Eylül 1994, TMMOB Orman Mühendisleri Odası, Yeni Sahne, Ankara.

okul çağındaki çocuklar, orman köylüleri ya da kent insanları, bu programların farklı hedef kitleleri olarak seçilebilir. Yayım ve eğitim çalışmalarının, böyle bir ayrıma gidilerek yapılması düşünüldüğünde hedef kitlenin özellik ve niteliklerine uygun olan mesajların belirlenmesi ve seçilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, orman yangınları için yapılacak yayım ve eğitim çalışmalarında, mesajların ulaştırılacağı hedef kitle çok iyi tanımlanmalıdır. Ülkemizdeki orman yangınlarının önlenmesi için halka yönelik olarak yapılacak yayım ve eğitim çalış maları, birbirlerinden belli özelliklerle ayrılabilen iki ana hedef kitle üzerinde yoğunlaştırılabilir. Bu kitleler, orman köylüleri ve kent insanları olarak belirtilebilir. Sağlıklı bir yayım ve eğitim programı için, bu iki hedef kitle hakkında ayrı ayrı bilgi toplamak ve araştırma yapmak gerekmektedir. Orman yangınları için hazırlanacak yayım ve eğitim programlarının uygulama süreleri, bir orman yangını sezonunu kapsayacak şekilde olmalı ve mesajların iletilmesinde hedef kitleye ulaşan uygun kanallar seçilmelidir. Bu programların izleme ve değerlendirmesinde orman yangınları sayısında azalma olup olmadığı, bir gösterge olarak kullanılabilir.

Orman yangınlarının insanlar tarafından çıkarılmasını önlemek için eğitimsiz köylünün ve kültürsüz kentlinin, yayım ve eğitim çalışmalarıyla bilinçli ve duyarlı hale getirilmesi gerekmektedir. Çünkü doğa ve orman sevgisi oluşmuş, ayrıca çevre bilinci gelişmiş bir toplumun üyeleri, orman yangınına neden olacak davranışlardan uzak durmaya çalışır. Ülkemizde böyle bir toplumun oluşmasında, Orman bakanlığına düşen görev kadar, tüm ülke insanlarımıza büyük görev ve özellikle sorumluluk düşmektedir.

K A Y N A K Ç A

Çanakçıoğlu, H. 1981. Orman Koruması, İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları Yayın No:2838/295, İstanbul.

Çanakcıoğlu, H., 1988, Orman Yangın İstatistikleri, Türkiye Ormanlarını Yangından Koruma Semineri (4-8 Mayıs 1987, Muğla) OGM Yayınları, Yayın No:29, Ankara.

Eron, Z., ve Arkadaşları, 1986. Orman Yangını, OGM Yayınları, Ankara.

Smith Verity, 1993. Forestry Extension Module (Brief Notes on Community Forestry Extension), RECOFTC-Kasetsart University Faculty of Forestry, Bangkok, Thailand.